

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΥΞΑΝΟΜΕΝΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ¶ ΜΕ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑΣ ΧΩΡΑΣ

Τοῦ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Α. ΣΠΑΝΟΡΡΗΓΑ

τ. Ὑφυπουργοῦ Ἐμπορίου

Μεταπολεμικῶς, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου καταστροφῶν καὶ τῆς ἀνυπαρξίας ὀργανωμένης οἰκονομίας εἰς τὰς χώρας τοῦ Ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ τῆς δευτέρας πολιτικῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ τῶν Δυτικῶν Συμμάχων καὶ τῆς Ρωσικῆς προσπαθείας κομμουνιστικοποιήσεως ὁλοκλήρου τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης κάθε μορφή οἰκονομικῆς συνεργασίας εἶχε τελείως διακοπῆ.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον μὲ τὴν βοήθειαν τῶν Η.Π.Α. διὰ τοῦ δόγματος Τρούμαν κατ' ἀρχὴν ἐπετεύχθη ἡ διατήρησις ἐλευθέρων καθεστῶτων εἰς τὰς δύο χώρας Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν καὶ ἀμέσως κατόπιν διὰ τοῦ σχεδίου Μάρσαλ ἐπετεύχθη ἡ ἀνόρθωσις τῶν οἰκονομιῶν τῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Μετὰ τὸ 1950 παρὰ τὰς προκαταλήψεις ὄρισμένων πολιτικῶν ἤρχισε βαθμιαίως ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν Δυτικῶν χωρῶν καὶ τῶν χωρῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ.

Ἡ δημιουργία καὶ ἀνάπτυξις ἐμπορικῶν σχέσεων τῶν ἀνεπτυγμένων χωρῶν τῆς Δύσεως μὲ τὰς χώρας τοῦ κομμουνιστικοῦ στρατοπέδου ὁσονδήποτε καὶ ἂν εἶχεν ἐπικριθῆ ἀπὸ ὄρισμένους πολιτικούς εἰς τὴν ἀρχὴν εἶναι βέβαιον ὅτι δὲν περιέχει καὶ κινδύνους καὶ δὲν δημιουργεῖ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται μὲ τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν οἰκονομίας καὶ ἐν προκειμένῳ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν. Τὰ προβλήματα διὰ τὰς χώρας αὐτὰς εἶναι ὄχι μόνον πολιτικά, ἀλλὰ καὶ κυρίως οἰκονομικά. Εἰς τὴν παροῦσαν εἰσήγησίν μας, ἀφοῦ ἀναλύσωμεν δι' ὀλίγων τὰς βασικὰς καὶ χαρακτηριστικὰς ἀδυναμίας τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν γεωργικῶν χωρῶν, ἐν συνεχείᾳ καὶ βάσει τῶν στατιστικῶν δεδομένων τῆς τελευταίας 4ετίας, ὅσον ἀφορᾷ τὰς πρὸς ἀνατολὰς ἐξαγωγάς, θὰ ἐπισημάνωμεν καὶ τοὺς κινδύνους καθὼς καὶ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν τῶν χωρῶν αὐτῶν μὲ τὰς χώρας τοῦ παραπετάσματος.

1. Ἀντικειμενικαὶ ἀδυναμίαι καὶ ἰδιομορφίαι τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν τοῦ NATO

Τὰς ἀδυναμίας καὶ ἰδιομορφίας αὐτὰς δυνάμεθα νὰ τὰς κατατάξωμεν εἰς τὰς κάτωθι κατηγορίας.

α. Αύξεις της παγκοσμίου γεωργικής παραγωγής και ανελαστικότητας της ζήτησεως των γεωργικών προϊόντων

Με την εισαγωγήν εις ευρείαν κλίμακα τῆς μηχανικῆς καλλιέργειας, τὴν χρησιμοποίησιν μεγάλων ποσοτήτων λιπασμάτων καὶ γενικώτερα μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν ὀρθολογικῶν προγραμμάτων γεωργικῆς ἀναπτύξεως, εἰς ὅλας τὰς χώρας ἡ παγκόσμιος γεωργικὴ παραγωγή μετὰ τὸ 1950 ἔχει ἀναπτυχθῆ εἰς ἐπίπεδα πολὺ ὑψηλά. Ἐξ ἑτέρου ὅμως ἡ κατανάλωσις γεωργικῶν προϊόντων ἀκολουθεῖ βραδείαν πορείαν, ἐν συγκρίσει μετὰ τὴν κατανάλωσιν βιομηχανικῶν προϊόντων. Ἡ λεγομένη ἀνελαστικότης τῆς ζήτησεως τῶν γεωργικῶν εἰδῶν μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας εἰς περισσοτέρας περιοχὰς τοῦ κόσμου διαρκῶς θὰ δημιουργῆ καὶ μεγαλύτερα προβλήματα τοποθετήσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων, κατ' ἐξοχὴν γεωργικῶν χωρῶν. Αὐτὴ εἶναι μία γενικὴ παγκόσμιος ἀδυναμία καὶ ἀφορᾷ ὅλας τὰς γεωργικὰς χώρας τοῦ κόσμου.

β. Δημιουργία τῆς Ε.Ο.Κ. ἰδίᾳ κατὰ τὰ πρῶτα τῆς στάδια

Ἡ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1958 δημιουργία καὶ λειτουργία τῆς Ε.Ο.Κ. ἐπέδρασε δυσμενῶς ἐπὶ τῶν ἐξαγωγῶν ὀρισμένων γεωργικῶν προϊόντων τῶν δύο ὑπὸ μελέτην χωρῶν τοῦ ΝΑΤΟ (Ἑλλάς - Τουρκία) καθ' ὅσον ἐξησφάλισεν ὀρισμένα πλεονεκτήματα εἰς τὰς συμμετεχούσας χώρας. Μετὰ ὅμως τὴν σύνδεσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς Τουρκίας φαίνεται ὅτι ὑπάρχει τάσις βελτιώσεως τῶν ὄρων ἐμπορίου τῶν δύο αὐτῶν χωρῶν μετὰ τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ ἰδίως τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ στατιστικὰ δεδομένα, τὰ ὁποῖα παραθέτομεν κατωτέρω καὶ διὰ τὰς δύο χώρας ἀποδεικνύουν τὴν ὀρθότητα τῆς ἀνωτέρω ἀπόψεως (εἰς ἑκατομύρια δολλαρίων) :

Ε Λ Λ Α Σ	1959	1960	1961	1962	1963
Εἰσαγωγὰ ἀπὸ Ε.Ο.Κ.	191,9	196,8	231,2	284,0	296,5
Ἐξαγωγὰ πρὸς Ε.Ο.Κ.	83,1	67,8	74	81,1	89,4
Ἐλλειμμα	108,8	129,0	157,2	199,9	207,1
ΤΟΥΡΚΙΑ					
Εἰσαγωγὰ ἀπὸ Ε.Ο.Κ.	157,1	167,5	165,8	188,1	
Ἐξαγωγὰ πρὸς Ε.Ο.Κ.	139,7	107,4	128,6	154,1	
Ἐλλειμμα	17,4	60,1	37,2	34,0	

γ. Ὁ νόμος 480/56 «Περὶ γεωργικῶν πλεονασμάτων τῶν Η.Π.Α.»

Ἡ δωρεὰ ἢ ἐπὶ μακροχρονίῳ δανεισμῷ χορήγησις γεωργικῶν πλεονασμάτων εἰς τὰς χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης πρὸς τὰς ὁποίας κυρίως κατευθύνονται τὰ βασικὰ ἐξαγωγίμα γεωργικὰ προϊόντα τῶν δύο χωρῶν, ἀσφαλῶς ἐπέδρασε δυσμενῶς, ἰδίᾳ κατὰ τὰ πρῶτα στάδια τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου 480/56 ἐπὶ τῶν ἐξαγωγῶν ὀρισμένων γεωργικῶν προϊόντων.

Τὰς ἀνωτέρω τρεῖς ἀντικειμενικὰς δυσκολίας δυνάμεθα νὰ τὰς χαρακτηρί-

σσομεν γενικὰς ἔξωτερικὰς δυσκολίας, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὰς κατωτέρω τρεῖς ἐσωτερικὰς ὀργανικὰς ἀδυναμίας τῶν δύο ὑπὸ μελέτην γεωργικῶν χωρῶν.

δ. Ἀναδιάρθρωσις τῶν καλλιεργείων

Ἡ ἔλλειψις συγκεκριμένου προγράμματος ἀναδιάρθρωσεως τῶν καλλιεργείων, τοῦ ὁποῖου νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ πραγματοποίησις μὲ ταχὺν ρυθμὸν, ἀποτελεῖ ἀσφαλῶς μίαν ἀπὸ τὰς βασικὰς ἀδυναμίας τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν γεωργικῶν χωρῶν. Εἰς τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ. μὲ τὴν ἀρξαιμένην ἐφαρμογὴν τῆς ἑναρμονίσεως τῆς ἀγορικῆς τῶν πολιτικῆς μὲ τὴν δημιουργίαν τοῦ FEOGA, εἰδικοῦ Ταμείου ἐπιδοτήσεων καὶ στηρίξεως τῶν γεωργικῶν εἰσοδημάτων εἰς περίπτωσιν ἀναδιάρθρωσεως τῶν καλλιεργείων, δημιουργοῦνται πράγματι οἱ κατάλληλοι μηχανισμοὶ ἐπιστημονικῆς ἀναδιάρθρωσεως τῶν καλλιεργείων.

Ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ θὰ ἦτο χρήσιμος ἡ βοήθεια τοῦ NATO πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐνισχύσεως τῶν δύο χωρῶν εἰς τὸν τομέα τῆς ἀναδιάρθρωσεως τῶν καλλιεργείων διὰ τῆς δημιουργίας τῶν καταλλήλων μηχανισμῶν προστασίας ἀναλόγων μὲ τοὺς λειτουργοῦντας εἰς τὴν Ε.Ο.Κ. μηχανισμοὺς, βάσει τοῦ ἄρθρου 2 τῆς Ἀτλαντικῆς συμμαχίας.

ε. Ἡ ἔλλειψις ὀρθῆς ἐξαγωγικῆς πολιτικῆς

Ἡ ἔλλειψις σαφοῦς ἐξαγωγικῆς πολιτικῆς ἔχει δημιουργήσει ἓνα κλίμα συγχύσεως εἰς τὰς ἐξαγωγὰς τῶν κυριωτέρων προϊόντων τῶν δύο χωρῶν. Κατὰ τὴν γνώμην μας μία ὑγιὴς ἐξαγωγικὴ πολιτικὴ θὰ πρέπει νὰ ἀποβλέπη :

i. Εἰς τὴν διατήρησιν καὶ δημιουργίαν νέων ἀγορῶν. Βασικὴ προϋπόθεσις τῆς διατηρήσεως τῶν ὑπαρχουσῶν καὶ δημιουργίας νέων ἀγορῶν εἶναι ἡ συνεχὴς μελέτη καὶ παρακολούθησις τῶν συνθηκῶν ἀγορᾶς τῶν καταναλωτικῶν χωρῶν, οὕτως ὥστε ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου νὰ ἔχη εἰς τὴν διάθεσίν της ὅλα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα ἐφαρμογῆς τῆς πολιτικῆς αὐτῆς κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον.

ii. Ὁργάνωσις τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς διακινήσεως τῶν ἐξαγομένων γεωργικῶν προϊόντων. Εἰς τὰς ἀνεπτυγμένας χώρας τῆς Δύσεως καθὼς καὶ εἰς τὰς Η.Π.Α. ὑπάρχουν καλῶς ὀργανωμένα καὶ ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ Κράτους μεγάλαι ἐξαγωγικαὶ μονάδες, αἱ ὁποῖαι παίζουν σημαντικὸν ρόλον εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐμπορίας καὶ διακινήσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὰς ὑπὸ μελέτην χώρας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχει σύγχυσις καὶ χάσις εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐμπορίας καὶ διακινήσεως τῶν πρὸς ἐξαγωγὴν γεωργικῶν προϊόντων.

στ. Χαμηλὴ παραγωγικότης

Ἐλέχθη εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος ὅτι μὲ τὴν μηχανικὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν εὐρεΐαν χορῶν λιπασμάτων ἢ γεωργικὴ παραγωγή καὶ τῶν δύο ὑπὸ μελέτην χωρῶν τοῦ NATO ἠῦξήθη σημαντικῶς. Ἐκεῖ ὅμως ποὺ ὑστεροῦν αἱ δύο αὐταὶ χώραι εἶναι τὸ θέμα τῆς παραγωγικότητος δηλ. τῆς παραγωγῆς μὲ χαμηλὸν κόστος. Τὸ πρόβλημα τῆς παραγωγικότητος εἶναι ἴσως τὸ σοβαρώτερον πρόβλημα, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ἀντιμετωπισθῆ ἑλαφρῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος θὰ αὐξήθῃ σημαντικῶς ἡ συναγωνιστικὴ ἰκανότης

των εξαγομένων γεωργικών προϊόντων και θα καταστή ευκολωτέρα η διάθεση αυτών εις τὸ ἔξωτερικόν.

Ἐνα ἀπὸ τὰ βασικά αἷτια τῆς χαμηλῆς παραγωγικότητος εἰς τὰς χώρας αὐτὰς εἶναι και ὁ κατατεμαχισμὸς τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας. Θὰ ἦτο σκόπιμον ὅπως ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ NATO διὰ τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας του μελετήσῃ και χρηματοδοτήσῃ ἕνα πρόγραμμα ἀναδασμοῦ ἐντὸς συντόμου χρονικοῦ διαστήματος π.χ. μᾶς 10ετίας.

Ἀνωτέρω ἀνελύθησαν ἐν περιλήψει τὰ βαθύτερα αἷτια, ἔξωτερικά και ἐσωτερικά τῶν σημερινῶν ἀδυναμιῶν αὐξήσεως τῶν εξαγωγῶν γεωργικῶν προϊόντων τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν τοῦ NATO. Αἱ ἀδυναμίαι αὐταὶ εἶναι πλέον ἐμφανεῖς ὅταν αἱ εξαγωγα τῶν χωρῶν αὐτῶν στρέφονται πρὸς τὰς ἀνεπτυγμένας χώρας τῆς Δύσεως και ἐφ' ὅσον ὑπάρχει τὸ σύστημα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν αἱ δύο χώραι και πολλαὶ ἐκτὸς NATO χώραι τῆς Μέσης Ἀνατολῆς εἰς τὸν τομέα τῶν εξαγωγῶν ἠκολούθησαν τὸν εὐκολον δρόμον τῶν διμερῶν ἀνταλλαγῶν κυρίως μὲ τὰς χώρας τοῦ Ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ.

Πρὶν ἢ ἀπαριθμήσωμεν τοὺς κινδύνους ἐκ τῆς τοιαύτης τάσεως αὐξήσεως τῶν εξαγωγῶν πρὸς Ἀνατολὰς κρίνομεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν τὰ στατιστικά δεδομένα τῆς τελευταίας δετίας. Τοῦτο εἴμεθα βέβαιοι θὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τὴν καλύτεραν κατανόησιν τοῦ προβλήματος, καθὼς και εἰς τὴν εξαγωγὴν ἀσφαλεστέρον συμπερασμάτων.

Μετὰ τὴν περιληπτικὴν ἀνάπτυξιν τῶν δυσκολιῶν εἰς τὸν τομέα τῶν εξαγωγῶν τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν οἰκονομιῶν τοῦ NATO και πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς ἀνάλυσιν τῶν κινδύνων ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν συναλλαγῶν μετὰ τῶν χωρῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ κρίνομεν σκόπιμον νὰ παραθέσωμεν τὰ στατιστικά δεδομένα τῶν ἐτῶν 1959 - 1962.

Ἐμπόριον Ἑλλάδος και Τουρκίας

(Εἰς ἑκατομμύρια δολλαριῶν)

Ε Λ Λ Α Σ

Χ ὤ ρ α ι	1959		1960		1961		1962	
	Εἰσ.	Ἐξ.	Εἰσ.	Ἐξ.	Εἰσ.	Ἐξ.	Εἰσ.	Ἐξ.
Ε.Σ.Σ.Δ.	16,0	11,8	28,3	18,8	19,9	18,8	20,3	19,2
Βουλγαρία	2,1	2,0	1,8	2,8	3,4	1,8	4,1	3,3
Τσεχοσλοβακία	8,7	8,2	10,4	7,1	10,3	9,1	9,1	8,3
Οὐγγαρία	2,5	3,4	5,2	5,1	5,2	6,2	5,8	6,4
Πολωνία	4,8	4,2	4,6	6,3	4,9	7,4	5,5	5,6
Ρουμανία	5,1	1,9	3,4	2,5	4,0	2,4	5,9	2,9
Γιουγκοσλαβία	13,8	10,4	19,8	9,1	19,6	12,0	10,4	16,5
Ἀνατ. Γερμανία	2,8	2,2	1,6	2,2	2,7	6,6	4,0	4,6
	55,8	44,1	75,1	53,9	70,0	64,3	65,1	66,8
	-11,7		-21,2		-64,3		+1,7	

ΤΟΥΡΚΙΑ

Χώρα	1959		1960		1961		1962	
	Εισ.	Έξ.	Εισ.	Έξ.	Εισ.	Έξ.	Εισ.	Έξ.
Ε.Σ.Σ.Δ.	6,6	4,8	5,9	4,9	8,4	4,5	6,4	5,5
Βουλγαρία	0,7	1,2	1,5	1,6	1,8	1,0	2,5	1,4
Τσεχοσλοβακία	12,5	11,7	11,6	14,8	11,7	10,1	11,7	9,2
Ούγγαρία	3,9	6,5	5,2	7,0	4,3	3,9	4,5	3,9
Πολωνία	6,0	7,5	8,6	3,6	5,6	3,9	7,4	4,6
Ρουμανία	1,5	0,5	1,6	1,0	1,5	1,9	0,8	0,7
Γιουγκοσλαβία	1,8	3,6	4,9	4,1	3,7	2,3	4,4	2,6
Άνατ. Γερμανία	11,1	8,7	7,9	6,1	6,2	4,7	4,3	1,3
	44,1	44,5	47,2	42,9	43,2	32,3	42,0	29,2
	+4,0		-4,1		-10,9		-18,8	

Έκ τῶν πινάκων αὐτῶν εἶναι φανερόν ὅτι (ἴδια εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Ἑλλάδος) αἱ ἀξανάμεναι ἐξαγωγαὶ πρὸς ἀνατολὰς θὰ δημιουργήσουν προβλήματα καὶ κινδύνους διὰ τὰς χώρας αὐτὰς ὡς θὰ ἀναπτύξωμεν ἀμέσως κατωτέρω.

2. Οἱ κίνδυνοι ἐκ τῆς ἀξίσεως τῶν ἐξαγωγῶν μὲ τὰς Ἀνατολικὰς χώρας

Περιληπτικῶς δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν τὰς κάτωθι δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῶν οἰκονομιῶν τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν γεωργικῶν χωρῶν τοῦ ΝΑΤΟ.

α. Ὁ κίνδυνος ἐκ τοῦ Νιτάμπικ

Ἐχει συμβῆ πολλὰκις εἰς τὸ παρελθὸν ἑλληνικὰ γεωργικὰ προϊόντα ἐξαχθέντα εἰς χώρας τοῦ ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ, βάσει τοῦ συστήματος τῶν διμερῶν συναλλαγῶν, νὰ ἐπανεξάγονται καὶ νὰ πωλοῦνται εἰς χαμηλὰς τιμὰς εἰς τὰς χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μὲ ἀποτέλεσμα ὄχι μόνον νὰ μειωθοῦν αἱ ἐξαγωγαὶ τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὰς χώρας αὐτὰς ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπηρεασθοῦν αἱ τιμαὶ τοῦ προϊόντος εἰς τὴν διεθνή ἀγοράν.

β. Ὁ κίνδυνος ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν οἰκονομικῶν συστημάτων

Εἶναι γεγονός ὅτι εἰς τὰς φιλελευθέρως οἰκονομίας καὶ δὴ ὑπὸ καθεστῶς ἐλευθερίας τῶν εἰσαγωγῶν ὁ βασικὸς παράγων, ὁ ρυθμίζων καὶ τὴν ποσότητα καὶ τὴν ποιότητα καθὼς καὶ τὴν προέλευσιν τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν εἶναι ὁ καταναλωτής. Ἀντιθέτως, εἰς τὰς ὀλοκληρωτικὰς οἰκονομίας ἡ κεντρικὴ ἀρχή, τὸ κράτος καθορίζει τοὺς ἀνωτέρω παράγοντας. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς αἱ ὀλοκληρωτικαὶ οἰκονομαὶ εὐρίσκονται εἰς πλεονεκτικὴν θέσιν ἔναντι τῶν φιλελευθέρων οἰκονομιῶν.

γ. Ὁ κίνδυνος ἐκ τῆς διαφορευτικῆς διαρθρώσεως τῶν οἰκονομιῶν τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν οἰκονομιῶν καὶ τῶν οἰκονομιῶν τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν

Αἱ ὑπὸ ἀνάπτυξιν γεωργικαὶ χῶραι τοῦ NATO εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ εἰσάγουν ἀπὸ τὰς ἀνατολικὰς χώρας κυρίως ἀγαθὰ δημοσίας καταναλώσεως (ὡς ἄργον πετρέλαιον) ἢ μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν διὰ τὸ πρόγραμμα δημοσίων ἐπενδύσεων ἢ μηχανήματα διὰ τοῦς ἰδιώτας (αὐτοκίνητα, τρακτέρ κ. λ. π.) καὶ νὰ ἐξάγουν γεωργικὰ προϊόντα καὶ μάλιστα ἡμιπολυτελῆ τοιαῦτα (σταφίς, καπνός, φρούτα κ. λ. π.). Τοῦτο ἀσφαλῶς ἀποτελεῖ κίνδυνον διότι ἡ ἐξάρτησις μιᾶς καθαρῶς γεωργικῆς χώρας ἐφ' ὅσον εἰσάγει μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν καὶ ἐξάγει γεωργικὰ προϊόντα εἶναι μεγαλυτέρα καὶ ἰδίως εἰς περιόδους διεθνoῦς ἐντάσεως, ὅποτε ἀσφαλῶς θὰ ἐπηρεασθοῦν αἱ οἰκονομικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν. Νομίζω πὺς ὁ κίνδυνος αὐτὸς γίνεται περισσότερον σαφῆς ἐὰν τὸν διατυπώσωμεν ὡς ἐξῆς: «Ἐφ' ὅσον μία ὑπὸ ἀνάπτυξιν κατ' ἐξοχὴν γεωργικὴ χώρα εἰσάγει μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν ἢ ἀγαθὰ δημοσίας καταναλώσεως ἀπὸ μίαν χώραν με ὀλοκληρωτικὴν οἰκονομίαν καὶ ἐξάγει εἰς αὐτὴν ἀγαθὰ καταναλώσεως καὶ μάλιστα ἀγαθὰ ἡμιπολυτελῆ ὡς συμβαίνει με τὰ περισσότερα ἑλληνικὰ ἐξαγώγιμα γεωργικὰ προϊόντα εὐρίσκειται ἐξ ἀντικειμένου εἰς μειονεκτικὴν θέσιν ἔναντι ἐτέρας χώρας».

δ. Κίνδυνος ἐκ τῆς μὴ ἰσορροποῦ ἀναπτύξεως τῶν ἐξαγωγῶν

Τὸν τελευταῖον καιρὸν γίνεται συχνὰ λόγος περὶ τῶν προγραμμάτων ἰσορροποῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἢ προγραμμάτων περιφερειακῆς ἀναπτύξεως κ. λ. π. Νομίζομεν ὅτι αἱ ὑπὸ μελέτην χῶραι θὰ πρέπει νὰ ἐπιδιώξουν τὴν ἰσορροπον ἀνάπτυξιν τῶν εἰσαγωγῶν των, τόσον πρὸς Ἀνατολὰς ὅσον καὶ πρὸς Δυσμάς. Τὸ γεγονός ὅτι αἱ ἐξαγωγαὶ τῶν δύο αὐτῶν χωρῶν πρὸς Δυσμάς παρουσιάζουν στασιμότητα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀποτελεῖ ἓνα σοβαρώτατον πρόβλημα, τὸ ὁποῖον θὰ πρέπει νὰ μελετηθῇ καὶ ἀντιμετωπισθῇ μετὰ τῆς δεούσης σοβαρότητος. Εἶναι εὐνοϊκὸν σημεῖον ὅτι τουλάχιστον διὰ τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὴν σύνδεσιν της μετὰ τῆς E.O.K., οἱ ὅροι ἐμπορίου ἔχουν βελτιωθῇ.

ε. Ὁ κίνδυνος ἐκ τῶν διμερῶν συμβάσεων γενικῶς

Κατ' ἀρχὰς θὰ πρέπει νὰ τονίσωμεν ὅτι καίτοι θεωρητικῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ ἄποισις τῆς ἐλευθερίας τῶν συναλλαγῶν με ὅλας τὰς χώρας, ἐν τούτοις, διὰ τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας ἢ κρατικὴ παρέμβασις καὶ κατεύθυνσις τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν εἶναι εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἐπιβεβλημένη ἐφ' ὅσον πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἓνα μακροχρόνιον πρόγραμμα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ἡ προσπάθεια τῶν χωρῶν αὐτῶν ὅπως ἀναπτύξουν τὰς διμερεῖς των συναλλαγὰς με πολλὰς χώρας καὶ δὴ με τὰς χώρας τοῦ Ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ εἶναι ἀπολύτως δικαιολογημένη. Τοῦτο ὅμως ὡς πρῶτον στάδιον εἶναι χρήσιμον.

Ἡ μόνιμος προσπάθεια τῶν χωρῶν αὐτῶν θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς γεωργίας των, ὥστε νὰ δύναται νὰ συναγωνισθῇ τὰς ἀνεπτυγμένας οἰκονομίας ἀπὸ ἀπόψεως παραγωγικότητος, ποικιλιῶν, συσκευασίας κ. λ. π.

Διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐξαγωγῶν γεωργικῶν προϊόντων πρὸς ἀνατολὰς με

χαμηλήν συναγωνιστικότητα, τὸ πρόβλημα ἄλλως μετατοπίζεται καὶ ἡ ἐξάρτησις τῶν χωρῶν αὐτῶν γίνεται μεγαλύτερα.

στ. Ὁ κίνδυνος πολιτικῶν πιέσεων

Ἐφ' ὅσον ἡ οἰκονομία μιᾶς χώρας τοῦ NATO ἐξαρτᾶται διαρκῶς καὶ εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν ἀπὸ τὰς Ἀνατολικὰς χώρας εἶναι φυσικὸν εἰς περιπτώσεις πολιτικῶν ἀντιθέσεων νὰ μὴν εἶναι εἰς θέσιν νὰ διατηρήσῃ πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν τῆς πολιτικῆν ἀλλὰ νὰ δέχεται τὰς πιέσεις εἰς κρίσιμα θέματα. Καλὸν παράδειγμα θὰ εἶναι ἡ Αἴγυπτος, λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ βαθμοῦ οἰκονομικῆς ἐξαρτήσεως ἀπὸ τὴν Ρωσίαν. Περίπου τὸ 50 % τοῦ συνόλου τῶν ἐξαγωγῶν τῆς κατευθύνονται πρὸς τὰς χώρας τοῦ Ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ.

Συμπεράσματα

Ἀνωτέρω ἐδόθησαν ἐν περιλήψει ὁρισμένα ἀπόψεις ἐπὶ ἐνὸς τόσον κρίσιμου προβλήματος. Ἐτονίσαμεν ἰδιαιτέρως τὴν ἀδυναμίαν τῶν γεωργικῶν χωρῶν νὰ ἀναπτύξουν περισσότερον τὰς ἐξαγωγὰς τῶν πρὸς Δυσμὰς. Ἡ ἀδυναμία αὐτὴ τὰς ᾠδήγησεν πρὸς Ἀνατολὰς μὲ διαρκῶς ἀξανάμενον ρυθμὸν. Ἡ τάσις αὕτη, ἐφ' ὅσον ἐν τῷ μεταξὺ δὲν καταβληθῆ ὑποσπᾶθεια ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας τῶν χωρῶν αὐτῶν, δημιουργεῖ σοβαρὰ προβλήματα καὶ κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἐνδεῶς κτικῶς ἀνεφέραμεν προηγουμένως.

Ἐχω τὴν γνώμην ὅτι τὸ πρόβλημα δὲν ἔχει πλήρως ἐρευνηθῆ μὲ τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις. Θὰ πρέπει τὸ ὑπὸ ἴδρυσιν γραφεῖον εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ NATO νὰ μελετήσῃ τὸν τρόπον ἀντιμετωπίσεως τοῦ προβλήματος τῆς ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν, ὥστε αἱ ἐξαγωγαὶ πρὸς Ἀνατολὰς νὰ μὴ δημιουργοῦν καὶ διαρκῶς μεγαλύτεραν ἐξάρτησιν τῶν χωρῶν αὐτῶν οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν.

Δὲν εἴμεθα ἐναντίον τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐμπορικῶν ἀντάλλαγῶν μὲ οἰκονομικῶς ἰσοδύναμους χώρον. Εἴμεθα ὅμως ἐναντίον τῆς ἐξαρτήσεως μιᾶς φιλελευθέρας οἰκονομίας, λόγῳ γεωργικῆς ἰδιομορφίας, ἀπὸ μίαν ὀλοκληρωτικὴν οἰκονομίαν λόγῳ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν.